Buradayım ama haritada değilim

FANZİN

© Newsha Tavakolian / Magnum Photos

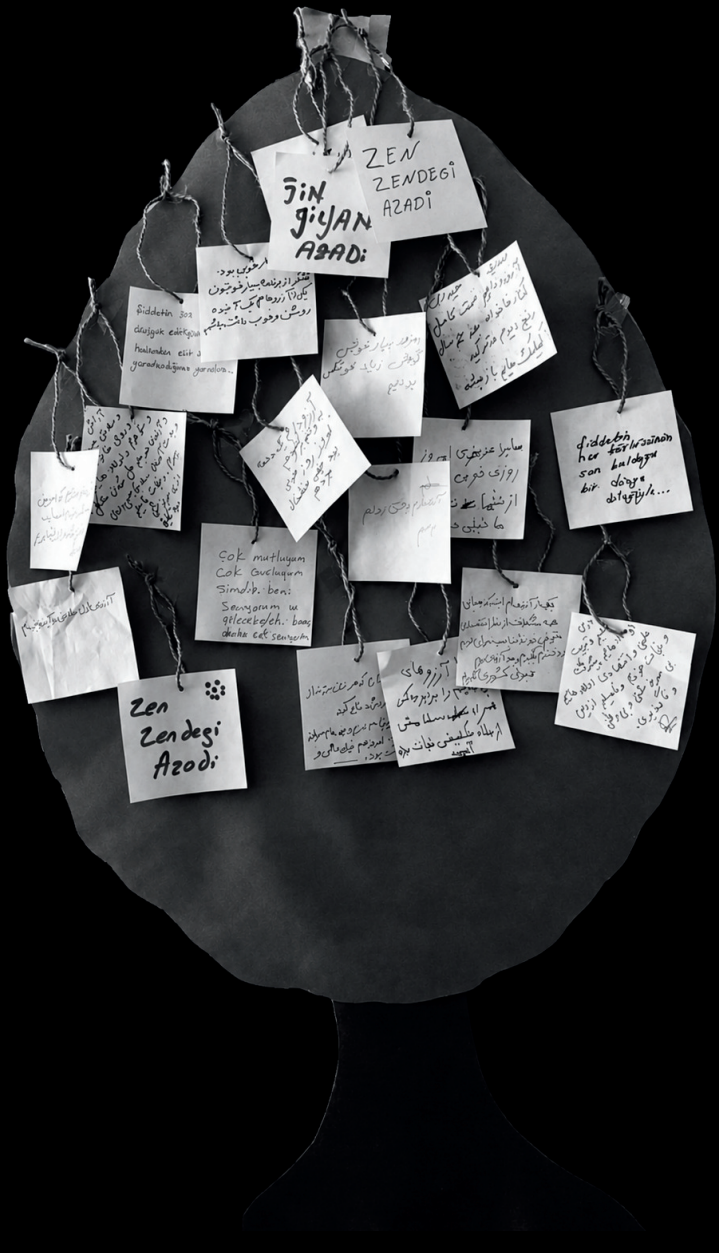
HAZIRLAYAN

ÖZGÜ EREN
EDANUR DURSUN
HANDE NUR AKSOY

© Newsha Tavakolian / Magnum Photos

“Bu şehirde kafesteymişiz gibi hissediyoruz.”

ORTAKÇA DERNEĞİ/VAN

BURADAYIM AMA HARİTADA DEĞİLİM

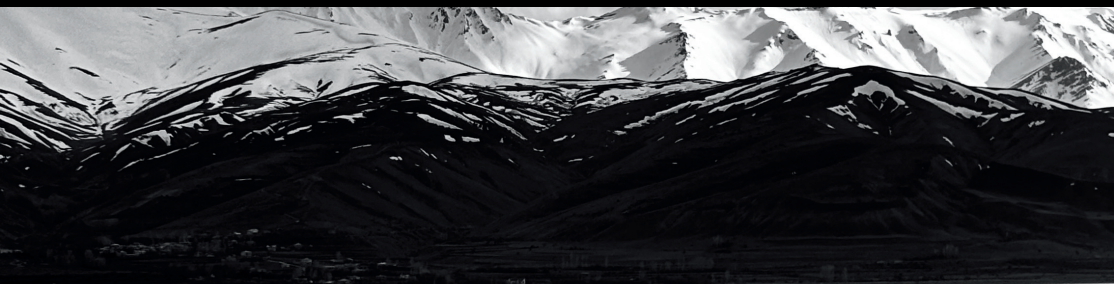
Bir kentin hafızasını kimin bildikleri kurar?
O şehirde doğanlar mı?
Uzun yıllardır yaşayanlar mı?
Haritasını çizenler mi?
Yoksa başka bir yerden gelip o şehirde kendine yeni bir yaşam kuranlar mı?

'Buradayım ama haritada değilim' kentleri o kentte yaşayan göçmen kadınların deneyimleri üzerinden yeniden düşünmeye ve haritalamaya çalışan katılımcı bir hafıza ve kent çalışmasıdır.
Çünkü bir şehir yalnızca sokaklardan, binalardan ve adreslerden oluşmaz.
Bir şehir aynı zamanda hatıralardan, gündelik rotalardan, karşılaşmalardan, korkulardan, özlemlerden, dayanışmadan ve kendimizi güvende hissettiğimiz yerlerden oluşur.
Her birimizin zihninde, yaşadıklarımızla sürekli değişen başka bir şehir haritası vardır.

Biz de bu projede haritalarda görünmeyen o bilgilerin peşine düştük.

AMACIMIZ NE?

Proje, göçmen kadınları yalnızca kentte yaşayan kişiler olarak değil, ***kente dair bilgi ve hafıza üreten sakinler*** *olarak merkeze alıyor.*
Proje kapsamında gerçekleştirdiğimiz kent atölyelerinde göçmen kadınların;
gündelik rotalarını,
şehirdeki sevdikleri ve kaçındıkları yerleri,
buluşma ve dayanışma alanlarını,
güven deneyimlerini,
kültürel pratiklerini,
kentte karşılaştıkları engelleri
ve o şehre dair kendi önerilerini dinliyoruz.
Bu anlatıları bir araya getirerek resmi haritaların göstermediği
başka kent haritaları ve rehberler üretmeyi amaçlıyoruz.

Cevaplar çoğaldıkça, bizim bildiğimiz Van'ın yanında başka bir Van haritası ortaya çıkmaya başladı.

Van'ı Göçmen Kadınlardan Dinlemek

İlk çalışmamızı Van'da yaşayan Afgan göçmen kadınlarla gerçekleştirdik.

***Van'a daha önce hiç gelmemiş iki ziyaretçi olarak**, bu kez şehri bize onların anlatmasını istedik. Onlara gündelik hayatlarından yola çıkan sorular sorduk:*

Van'a ilk geldiğinizde ne hissettiniz?
Çocuklarınızla nereye gidiyorsunuz?
Van'da nerede yemek yenir?
En sevdiğiniz yer neresi?
Kendinizi nerede rahat ve güvende hissediyorsunuz?
Van'a yeni gelen bir kadına ne önerirsiniz?

Görünmez Sınırlar

Kentte hareket etmek herkes için aynı anlama gelmiyor. Van'daki kadınların en güçlü biçimde anlattığı konulardan biri, şehir dışına çıkmak için izin almak zorunda olmalarıydı.

Kontrol noktaları.

Yol denetimleri.

Aylık imza zorunluluğu.

İzin çıkıp çıkmayacağını bilmemenin yarattığı tedirginlik.

Kadınlardan biri bu hissi şöyle anlattı:

"Bu şehirde kafesteymişiz gibi hissediyoruz."

Bir şehrin sınırı her zaman haritanın bittiği yerde başlamıyor.

Bazen ***kurallar, izinler ve korkular da kişinin kendi kent haritasının sınırlarını çiziyor.***

GÖÇMEN KADINLARIN VAN HARİTASI

EDREMİT PARKI

Birkaç ailenin araç tutup masrafı bölüşerek gittiği Van Gölü kıyısındaki Edremit Parkı; çocukların rahatça koşturduğu, kadınların nefes alıp ailece dinlendiği ortak bir buluşma yeri.

VAN KAHVALTISI (KAHVALTI SALONLARI)

Şehre yeni gelen birine önerilen ilk mekansal ve kültürel deneyimler arasında yer alıyor.

MAHALLE

Tanıdık komşuların ve diğer Afgan ailelerin varlığı, kadınlar için güven ve dayanışma hissini pekiştiriyor.

Böylece harita yalnızca "Nereye gidilir?" sorusuna değil, "Bir şehirde nasıl yaşanır?" ve "Nasıl kök salınır?" sorularına da yanıt veren yaşayan bir rehbere dönüşüyor.

EDREMİT PARKI

VAN GÖLÜ

BİZ ONLARA VAN'I SORDUK,
ONLAR BİZE AFGANİSTAN'I ANLATTILAR.

Atölyenin en güçlü anı, sohbetin yön değiştirdiği o eşikte saklıydı.
Biz kadınlara Van'daki yaşamı sorarken, onlar bize kendi köklerini ve Afganistan kültürünü açmak istediler.
Mutfaklarını...
Geleneksel kıyafetlerini...
Müziklerini...
Oyunlarını...
Birkaç gün sonra bu arzu gerçeğe dönüştü ve yeniden bir araya geldik.
Kadınlar kendi elleriyle Afgan mutfağının yemeklerini hazırladılar, tariflerin ardındaki hikâyeleri anlattılar, yöresel kıyafetlerini giyip müziklerini ve oyunlarını bizimle paylaştılar. Üstelik ilk atölyede yer almayan kadınlar da bu çağrıyla aramıza katıldı.

Böylece bir haritalama çalışması olarak başlayan süreç, Afganistan kültürünün taşındığı, birlikte kurulan ortak bir sofraya dönüştü.

Bu buluşma bize çok temel bir gerçeği hatırlattı:
Karşımızdaki kadınlar yalnızca sorularımızı yanıtlayan pasif katılımcılar değildi. Onlar; yerinden edilmeye rağmen kültürünü taşıyan, hafızayı yaşatan, bilgi üreten ve kendi hikâyesinin öznesi olan kadınlardı.

24 Nisan 2026'da Ortakça Derneği'nde gerçekleştirdiğimiz atölyede, katılımcıların Van'daki deneyim ve önerilerini paylaşmaları için kullandığımız çalışma formu.

Göçmen Kadınların Van Rehberi
(راهنمای وان از نگاه زنان مهاجر)

Özel Önerileriniz (پیشنهادهای ویژه شما)

Size herkesin bilmediği ama görülmesi gereken yerler var mı?
آیا نظر شما جایی هست که همه نمی‌شناسند اما دیدنی‌های خاصی هستند؟

Gitmemeyi Tercih Edeceğiniz Yerler (مکان‌هایی)

Rahat hissetmediğiniz ya da önermediğiniz yerler var mı? (که هست که نیّه)
آیا جاهایی هست که (راحت) احساس راحتی نمی‌کنید یا آنها را پیشنهاد نمی‌دهید؟

Van Gölü ve Mevsimler (دریاچه وان و فصل‌ها)

Van Gölü hakkında ne düşünüyorsunuz? Yazın ve kışın nerelere gidilir?
درباره دریاچه وان چه فکر می‌کنید؟ در تابستان و زمستان به کجاها می‌ژود؟ (رفت؟

Ulaşım (حمل‌ونقل)

Van'da ulaşım nasıl? Ulaşımı rahat kullanabiliyor musunuz?
حمل‌ونقل در وان چگونه است؟ آیا می‌توانید به‌راحتی از وسایل نقلیه استفاده کنید؟

Deneyim ve Zorluklar (تجربه‌ها و چالش‌ها)

Van'da yaşarken sizi en çok zorlayan şeyler neler? (در ثارضان زندگی)
در وان چه چیزهایی بیش از همه برای شما دشوار بوده است؟

Kültürel Deneyimler (تجربه‌های فرهنگی)

Karşılaştığınız kültürel farklılıklar neler?
با چه تفاوت‌های فرهنگی روبه‌رو شدید؟

Alışveriş (خرید)

(Kıyafet, hediyelik eşya nereden alınır? (لباس و سوغاتی را از کجا می‌توان خرید؟

Eklemek İstediğiniz Başka Bir Öneri Var mı?
(آیا پیشنهاد دیگری دارید که بخواهید اضافه کنید؟)

BURADAN SONRA NEREYE?

Van'daki buluşma bizim için yalnızca bir başlangıç.
Projenin sonraki aşamalarında, göçmen kadınların kent deneyimlerini daha fazla birlikte üretim alanı açarak görünür kılmayı hedefliyoruz.
Kadınların anlatılarından, gündelik rotalarından ve önerilerinden yola çıkarak alternatif kent haritaları ve rehberler üretmek istiyoruz.
Bu haritalarda yalnızca "gidilecek yerler" değil; güvende hissedilen alanlar, dayanışma noktaları, gündelik rotalar, hatıralar, karşılaşmalar ve görünmez sınırlar da yer alsın istiyoruz.
Farklı şehirlerde yeni buluşmalar gerçekleştirerek daha fazla kadının deneyimini dinlemek ve her şehrin kendi alternatif hafıza haritasını oluşturmak da hedeflerimiz arasında.
Ama mesele yalnızca anlatıları kayıt altına almak değil. Kadınların kendi hikâyelerini, kültürlerini, bilgilerini ve becerilerini paylaşabilecekleri yeni karşılaşma ve birlikte üretim alanları yaratmak istiyoruz.
Üretilen bilgi ve deneyimlerin yalnızca bu proje içinde kalmamasını; kent üzerine çalışan kurumlara, yerel aktörlere ve daha geniş topluluklara ulaşmasını önemsiyoruz.
Çünkü daha kapsayıcı kentler kurabilmek için önce şu soruyu sormamız gerektiğine inanıyoruz:
Kentte kimleri görüyoruz, kimleri dinliyoruz ve kimleri hâlâ haritanın dışında bırakıyoruz?

PEKİ BİZ KİMİZ?

Hande Nur Aksoy

Çukurova Üniversitesi Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü mezunuyum; kısa film ve yaratıcı belgesel alanında üretimler yapıyorum. Babamın ailesi Irak'tan Van'a göç etmiş; Van, ailemin göç hikâyesindeki ilk durak olmuş. Hiç gitmemiş olsam da köklerimin uzandığı bu şehirle aramda hep güçlü bir bağ hissettim. Atölyeye Almanya'dan destek verirken, göçmen bir kadın olarak göç, aidiyet ve kadınların taşıdığı hafıza üzerinden kendimden çok şey buldum. Bu proje, hiç görmediğim Van'a biraz daha yaklaşmamı sağladı.

Edanur Dursun

2000 yılında Samsun'da doğdu. Gazi Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümünden 2022 yılında mezun oldu. Impact Hub İstanbul'da 3 yıldır proje asistanı olarak çalışıyor. Bakım emeği üzerine kültür sanat alanında çalışmalar da bulundu. Bu aralar mekanlarda kadın emeği ve hafızası alanında okumalar yapıyor.

ÖZGÜ EREN

Anadolu Üniversitesi Sinema ve Televizyon Bölümü son sınıf öğrencisiyim. Hakikat Adalet Hafıza Merkezi ile yolum 2024 yılında, Dargeçit belgeselinin Eskişehir gösteriminde kesişti; ardından 2025–2026 dönemi Hafıza ve Gençlik katılımcısı oldum. Nisan 2026'da Hatırlayanlar Van Buluşması sırasında Eda ile birlikte "Göçmen Kadınlarla Van Rehberi" başlıklı atölyeyi yürüttük. Van, benim ilk kez ayak bastığım ama sanki hep oraya aitmişim gibi hissettiğim, bende derin izler bırakan bir deneyim oldu. Yabancısı olduğum bir dilin kıyısında gezinirken kelimeler eksilse de bakışların ve paylaşılan sessizliklerin insanları birbirine nasıl bağladığını kendi gözlerimle gördüm. Elinizde tuttuğunuz bu fanzin de birlikte gerçekleştirdiğimiz atölyenin ve bu ortak paylaşımların bir çıktısı olarak hazırlandı. Şehrin hafızasını dinlerken tanıştığım Basira'nın hikâyesi ise beni derinden etkiledi; şu an senaristliğini ve yönetmenliğini yürüttüğüm "Basira" belgeselimin pre-prodüksiyon aşamasında, bu tanıklığı görsel bir belleğe aktarmak üzere çalışmaya devam ediyorum.

TEŞEKKÜRLER

Resmi tarihin ve tekil anlatıların görünmez kıldığı deneyimleri kayda geçirmek; yalnızca geçmişe bakmak değil, bugünü ve birbirimizi savunma biçimidir. Kamusal ve sivil alanın daraltıldığı, unutmanın bir iktidar pratiği olarak dayatıldığı bu vasatta; hafızayı bir yük olmaktan çıkarıp direniş, karşılaşma ve onarım zeminine dönüştürmek yaşamsal bir gereklilik. Tam da bu yüzden ***Hafıza ve Gençlik*** *gibi bağımsız, eleştirel ve gençleri merkeze alan bir oluşumun varlığı bizim için paha biçilemez bir nefes alanı.*

Hakikat Adalet Hafıza Merkezi, *yürüttüğü bu programla bize alan açtı; bizi bu topluluğa dahil ederek Van buluşmasında yan yana gelmemizi sağladı. Bu sayede sınırların, yerinden edilmenin ve madun deneyimlerin belleğiyle doğrudan temas edebildik; açılan bu güvenli zemin ve dayanışmadan aldığımız güçle atölyemizi kurduk, tartışmalarımızı bu sayfalara taşıdık.*

Bize bu alanı açan, süreç boyunca sundukları rehberlik ve emekleri için başta ***Noémi Lévy-Aksu*** *ve* ***Derya Bozarslan*** *olmak üzere tüm Hafıza Merkezi ekibine; 2025–2026 dönemi boyunca en başından beri bu hafıza ağını birlikte ördüğümüz ve akran dayanışmasını büyüttüğümüz tüm yol arkadaşlarımıza sonsuz teşekkürler.*

Sınırın kıyısında kurduğu sahici güven alanı ve yatay dayanışma pratiğiyle bu buluşmaya zemin sunan ***Ortakça Derneği'ne;*** *sofralarını, deneyimlerini ve hikâyelerini bizimle paylaşarak atölyemize katılan ve* ***bu çalışmanın kalbini oluşturan Afgan göçmen kadınlara tüm içtenliğimizle çok teşekkür ederiz.***

HAKİKAT ADALET HAFIZA MERKEZİ
TRUTH JUSTICE MEMORY CENTER

HAFIZA MERKEZİ